

Posudek bakalářské práce

Kateřina Petříčková

Hejtmané Chrudimského kraje v letech 1650-1750 (1751), jejich majetkové zázemí a stavební činnost

Ústav historických věd FF UPCE, 2024

Zpracoval: Mgr. Bohdan Šeda

Cílem předkládané práce je identifikovat, analyzovat a popsat majetkovou základnu a podobu sídel hejtmanů Chrudimského kraje v raném novověku a výsledky prezentovat ve formě výběrového katalogu zaměřeného především na rezidenční stavby jejichž stavební podoba mohla být ovlivněna jmenováním majitele do funkce krajského hejtmana.

Práce je prezentována na 69 textových stranách a je doplněna samostatnou 38stránkovou obrazovou přílohou.

Práce je kromě úvodu (5 stran) a závěru (5 stran) rozdělena na dvě hlavní kapitoly. První z nich pod názvem Chrudimský kraj, krajská správa a jeho hejtmané za panský stav v letech 1650-1750 (1751) seznamuje na třech stranách se základními specifiky organizace krajské správy a fungování jejich úřadu. Těžištěm práce je druhá nejobsáhlejší část nazvaná Vybraní hejtmané Chrudimského kraje v letech 1650-1750 (1751), jejich sídla a majetek, která je dále dělena na deset podkapitol prezentujících výběrový katalog a obsahujících vždy další tři části věnované biografickému medailonu hejtmana, jeho sídlu v Chrudimském kraji a stručné syntetické shrnutí získaných poznatků.

Úvod práce je poměrně dobře strukturován. Obsahuje stručný přehled dosavadního bádání a v druhé části i náznak metodiky práce včetně zdůvodnění zúžení časového rámce práce na jedno století přibližně mezi koncem třicetileté války (1650) a postátní funkce krajského hejtmana (1751) a způsob výběru deseti podrobněji zkoumaných hejtmanů z panského a jejich sídel (předpoklad vztahu jmenování do funkce s transformací/změnou sídla hejtmana). Úvod výstižně formuluje i základní výzkumné otázky a obsahuje i oddíl věnovaný metodickému přístupu a rozdělení práce.

První kapitola je věnována obecnému a stručnému představení Chrudimského kraje, úřadu krajského hejtmana a také se věnuje představení personálního obsazení úřadu krajského hejtmana v Chrudimském kraji za panský stav s přihlédnutím na vymezené časové období předkládané práce.

Druhá nejobsáhlejší katalogová část je těžištěm práce a představuje deset vybraných hejtmanů z panského stavu a jejich sídla. V úvodních odstavcích je specifikování způsob výběru deseti katalogových hesel z celkem 21 hejtmanů z 16 rodů za panských stav ve sledovaném období. Vůdčí myšlenkou bylo podle autorky pokrytí co největšího spektra rodů. Následuje přehledná shrnující tabulka vybraných hejtmanů a jejich sídel.

Hesla chronologicky řazeného katalogu jsou dělena na tři podkapitoly zaměřené na biografický medailon osoby hejtmana a jeho rodového zázemí, dále na jeho sídla v kraji, která mohly být místem výkonu úřadu a na jejich stavební podobu, a nakonec na krátké syntetické shrnutí získaných poznatků s důrazem na pokus zodpovědět formulované výzkumné otázky. Právě třetí komparativní část přináší zajímavé poznatky a zjištění, která jsou hlavním přínosem práce. Za nepřímou součást katalogu lze považovat i rozsáhlou obrazovou přílohu dokládající schopnost autorky pracovat se základními historickými mapovými prameny, ale především vlastní základní terénní průzkum.

Závěr práce stručně ale výstižně shrnuje výsledky práce a nabízí i východiska k dalšímu výzkumu.

Celkové hodnocení práce

Předložená práce byla zadána jako vstupní základní výzkum zkoumající případný vztah případný dopad výkonu funkce hejtmana na majetkové poměry, ale především na podobu a umístění rezidenčních staveb sloužících mimo jiné i jako místo výkonu úřadu. Práce měla především potvrdit či vyvrátit tezi o možných majetkových přesunech a vzniku nových či úpravách starších rezidenčních staveb v souvislosti s převzetím funkce krajského hejtmana. Cílem práce nebylo provádět hlubší

archivní průzkum ani ztracovat kompletní stavebněhistorický průzkum jednotlivých staveb, ale především na základě rešerše dostupných publikovaných zdrojů identifikovat „hejtmanské“ rezidenční stavby a komparovat možný souběh jejich stavebních úprav s výkonem funkce hejtmána. Z důvodu rozsahu bakalářské práce nebylo lze zkoumat danou problematiku v celém navrženém rozsahu a časovém záběru. Zvolený způsob zúžení tématu považuji za vhodný a logický.

Problematika nebyla z tohoto úhlu pohledu zatím soustavněji zkoumána, i když potřeba tohoto výzkumu byl již v literatuře vznesena (sledování podílu existence sídla krajského hejtmána na zvelebení zámeckých budov či přímo na výstavbě nových¹). Cíle práce se v hlavních rysech podařilo naplnit. Za přínosy považuji už jenom identifikaci hejtmanských sídel v kraji i řadu pozoruhodných poznatků jak o osobách hejtmánů a společenském postavení hejtmánů tak podoby jejich sídel, ale i k širším kulturně historickým souvislostem a k správním dějinám. Přestože se se vstupní teze většinou nepotvrdila, podařilo se doložit tři případy pravděpodobné změny či stavební úpravy sídla v souvislosti s uvedením do funkce (Rosice a Hrochův Týnec). Pozoruhodné je také zjištění, že někteří hejtmánové sídlem na území kraje vůbec nedisponovali. V jiných případech (např. Pouchobřady) mělo sídlo zase spíše nominální charakter nebo nesplňovalo obecnou představu reprezentativnosti u sídla hejtmána předpokládatelnou. Bez zajímavosti není ani zjištěný společenský profil hejtmánů. Často se jednalo o mladší syny z panských rodin bez dostatečné majetkové základny, u nichž výkon funkce hejtmána byl především odrazovým můstkem k další často oslnivé kariéře nejen ve státních službách.

Seznam použité literatury je vzhledem k zadání a rozsahu práce uspokojivý, dokládající studium relevantní sekundární literatury.

Práce je dobře a logicky strukturovaná. Text je jazykově kultivovaný, s minimem jazykových chyb a překlepů. Autorka prokazuje schopnost se vyjadřovat srozumitelně s pochopením pro téma. Výtky jsou tak spíše podružného charakteru.

Studentka si při zpracování bakalářské počínala samostatně. Pravidelně konzultovala postup práce a připomínky a náměty se snažila operativně zapracovávat do výsledného textu. V průběhu zpracování byl patrný vzrůstající zájem o autorky o téma i širší kontext zkoumané problematiky

Práce odpovídá požadavkům kladeným na bakalářskou práci, považuji za přínosnou a zdařilou a rád ji **doporučuji k obhajobě**. Pro její hodnocení navrhuji klasifikaci **C** případně **B** podle kvality obhajoby.

V Pardubicích 14.5.2024

Mgr. Bohdan Šeda

¹ SEDLÁČKOVÁ, Helena. *Krajští hejtmánové v Čechách (1537–1848)*. Disertační práce, KPVHAS FF Univerzita Karlova. Praha, 2016. s.222